

การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อ
ยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณีกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุง ตำบลหนองกุงศรี
อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

Developing Management Potential of Community
Enterprise Group to Advance to the Status of a
Model Community Enterprise: a Case Study of Ban
Nong Kung Silk Production Community Enterprise
Group. Nong Kung Si Subdistrict, Non Sa-At District,
Udon Thani Province.

สรัญญา เจริญศิริ^{1*} และศรัณย์ เจริญศิริ²

Saranya Charoensiri ¹ and Saran Charoensiri²

Received: August 20, 2024

Revised: December 11, 2024

Accepted: December 21, 2024

¹²สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹²Department of Public Administration Udon Thani
Rajabhat University

¹²(Email: saranya.ju@udru.ac.th)

^{1*}Corresponding Author

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามความต้องการของกลุ่ม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยได้เลือกศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งหมด 41 คน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเลือกเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อเสนอแนะใช้การพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษา พบว่า สภาวะการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้ริเริ่มจากนางนิกร แก้ววิสัย ที่มีความสนใจและตั้งใจที่จะส่งเสริมอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้งขึ้น และได้เริ่มขยายเครือข่ายและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือ ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานต่าง ๆ กลุ่มได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยเป็นต้น ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่าภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านผู้นำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้าน

การมีส่วนร่วม และน้อยที่สุดคือ ด้านการเงิน ตามลำดับ

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน, ศักยภาพ, อุดรธานี

Abstract

This research aimed to study the situation of the development of the management potential of community enterprise groups to upgrade them to become model community enterprises, to study the opinions of group members on the development of the management potential of community enterprise groups, and to organize activities to develop the management potential of community enterprise groups according to the needs of the groups. The research methodology used a mixed research methodology, both quantitative and qualitative research. The study selected the community enterprise group of silk production in Ban Nong Kung, Nong Kung Sri Subdistrict, Non Sa-at District, Udon Thani Province. The population and sample were 41 members of the community enterprise group for quantitative data collection and selected key informants for qualitative data collection through in-depth interviews and observation. Data were analyzed using descriptive statistics, while recommendations were analyzed using descriptive analysis. The results of the study found that the current situation of the development of the management potential of community enterprise groups was initiated by Ms. Nikorn Kaewwisai, who was interested in and intended to promote mulberry planting and silk farming in the community. She established the Nong Kung Silk Production

Community Enterprise and began expanding the network and registering it as a community enterprise with assistance from various government agencies. Currently, the Nong Kung Silk Production Community Enterprise Group can generate income for the community and has received awards of honor from various agencies. The group has been certified with Thai silk product standards. The study of group members' opinions on the development of community enterprise group management potential found that the overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the leadership aspect had the highest average value, followed by participation aspect, and finance aspect was the lowest.

Keywords: Community Enterprise, Potential, Udon Thani

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน เป็นกลุ่มกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนคิดค้นขึ้นจากการเรียนรู้ การคิด การจัดการกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรืออื่น ๆ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน มิได้เน้นเพียงการสร้างกำไรทางการเงินเท่านั้น แต่ยังเน้นกำไรทางสังคม โดยมุ่งเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน และเพื่อความสงบสุขของสังคมด้วย (เสรี พงศ์พิศ, 2546) ซึ่งการสร้างวิสาหกิจชุมชนให้เกิดขึ้นนั้นเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน เกิดการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง นับเป็นกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ชาวบ้านสามารถดึงเอาจุดเด่นของท้องถิ่นตนเองออกมา (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน, 2563) ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศได้ โดยอาศัยการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มความเข้มแข็งให้กับประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ผ่านการส่งเสริมการรวมกลุ่มให้องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างครบวงจรทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และแหล่งทุนหมุนเวียน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เพื่อเชื่อมโยงสู่ตลาดภายในและต่างประเทศต่อไป (พรชัย พันธุ์ดาพร, 2558; จิราพร มหาอินทร์ และคณะ, 2554)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้เครือข่ายที่มีอยู่ในชุมชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน สร้างความสามารถในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทุนทาง สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน มีความปลอดภัย โดยใช้งานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะวิกฤตทุกรูปแบบ อาทิ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) และนโยบายของรัฐบาลเองยังได้ให้ความสำคัญกับชุมชนในการนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่มาผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่ม

ศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก ให้สามารถสร้างรายได้ กระจายรายได้สู่ชุมชน สนับสนุนสินค้าชุมชน และยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาช่องทางการตลาดเชื่อมโยงกับระบบพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ และสร้างพลังสังคมพลังชุมชน รวมทั้งสร้างการเรียนรู้ ฝึกอาชีพกลุ่มอิสระในการร่วมขับเคลื่อน และพัฒนาประเทศ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และสหกรณ์ในชุมชน ให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้สู่ชุมชน อย่างทั่วถึง นำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชน ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้น และสนับสนุนความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนผ่านเทคโนโลยี โดยพัฒนาผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนให้มีความรู้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถทั้งในการบริหารจัดการธุรกิจภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน สร้างโอกาสและส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและบริการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน จัดหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนให้มีช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย และเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ และสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อประสาน แลกเปลี่ยนความรู้ ใช้ประโยชน์จากข้อมูล และเชื่อมต่อ กิจกรรมร่วมกัน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2564)

ขณะที่การพัฒนากลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่ได้มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจ คือ การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ การผลิตและการบริการ ที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน การสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ นักลงทุน และ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ควบคู่ไปกับการเป็นมิตรสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ กระจายรายได้สู่ชุมชน ส่งเสริมหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำทาง

เศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งยังมุ่งการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ส่งเสริมการตลาดและยกระดับภาคการเกษตรสู่การเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1, 2561) ซึ่งจังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการจดทะเบียนแล้วรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวนมากถึง 3,174 แห่ง สามารถยกระดับและพัฒนากลุ่มอาชีพวิสาหกิจให้เกิดการจ้างงาน การสร้างอาชีพและก่อให้เกิดรายได้กระจายไปยังประชาชน และในชุมชนให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะของตน เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมกลุ่มผลิตผ้าไหมผ้าฝ้าย กลุ่มผลิตภัณฑ์ทอผ้า เสื้อผ้า เครื่องไม้เฟอร์นิเจอร์เครื่องปั้นดินเผา และการบริการต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ มีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นเจ้าภาพหลักและมีสำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ร่วมเป็นเจ้าภาพ อีกทั้งสนับสนุนภารกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และชุมชนให้มีศักยภาพในการใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ หรือสินค้ามีมาตรฐาน เพื่อตอบสนองนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และเป็นการสร้างอาชีพ สร้างงานแก่ประชาชนเพื่อลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกฤดูการผลิตภาคเกษตรกรรม และส่งเสริมการวิสาหกิจชุมชนในการเข้าถึงอาชีพต่อไป (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2561)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุง เป็นอีกหนึ่งกลุ่มอาชีพในจังหวัดอุดรธานี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2550 เพราะมีความต้องการส่งเสริมอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในชุมชน จึงเริ่มจากการตัดกิ่งหม่อนที่มีในบริเวณบ้านมาปักชำ แล้วนำไปแจกจ่ายในชุมชนเพื่อให้มีการทดลองเลี้ยงไหมในชุมชน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าและสร้างรายได้ให้กับประชาชน โดยมีสมาชิกกลุ่มเริ่มต้นจำนวน 15 คน และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2552 หลังจากนั้นก็ได้รับการแนะนำ

จากหน่วยงานราชการ เช่น ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ อุดรธานี และได้เข้ารับการฝึกอบรมทางด้านวิชาการจากศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ นครราชสีมา โดยได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการทางด้านการผลิต จนถึงปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน จากการจำหน่ายเส้นไหม ดักแด้ไหม ผ้าไหม และผลิตภัณฑ์แปรรูปด้านหม่อนไหมอื่น ๆ จนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย อาทิ ในปี พ.ศ. 2557 ได้รับรางวัลที่ 1 หมู่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมระดับเขต ได้รับรางวัลที่ 2 หมู่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมระดับประเทศ ด้านภูมิปัญญา และในปี พ.ศ. 2565 ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน นกยูงสีทอง (Royal Thai silk) นกยูงสีน้ำเงิน (Thai silk) และนกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) ในปัจจุบันก็ยังมีพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและอุปโภค เป็นการสร้างมาตรฐานคุณภาพของสินค้าให้ผู้บริโภคและอุปโภคพึงพอใจและกลับมาซื้อใหม่อีกครั้ง (นิกร แก้ววิสัย, 2566)

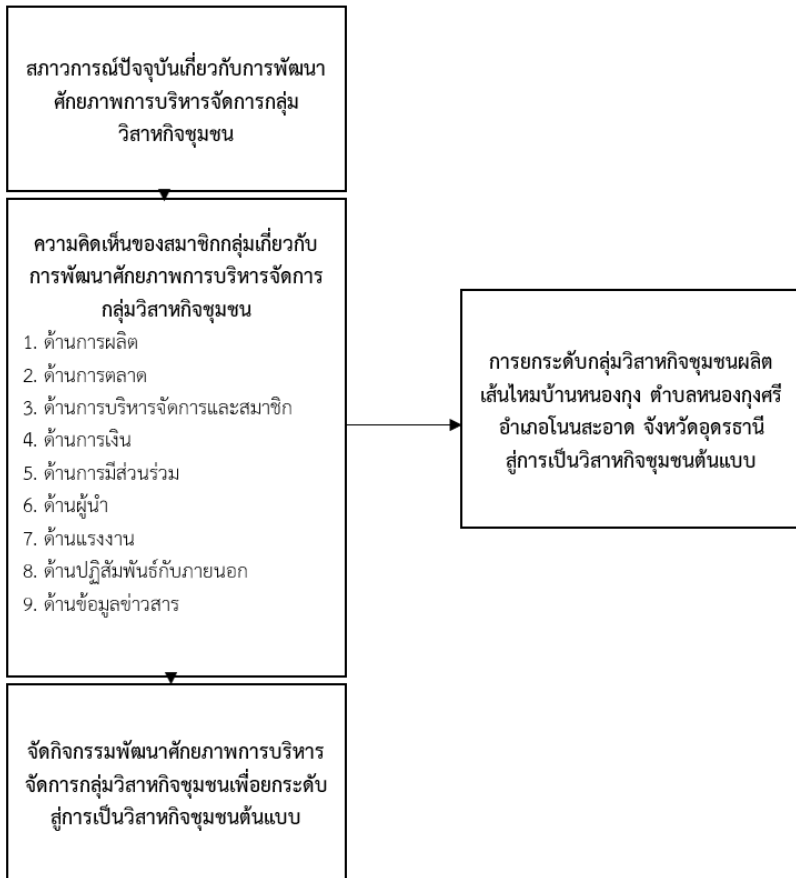
จากประเด็นที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบถึงสภาวะการณ์การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง รวมทั้งความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ และสังเคราะห์ข้อข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ เพื่อที่ผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง วิสาหกิจชุมชนได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบกรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ
3. เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบตามความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยอาศัยการประยุกต์แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชนของ โจอานัส พลอยดี (2540) เพื่อมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาและการวิเคราะห์ถึงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ โดยกำหนดตัวแปรเป็น 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการและสมาชิก ด้านการเงิน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำ ด้านแรงงาน ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และด้านข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยใช้การศึกษาทั้ง การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) คณะผู้วิจัยได้

เลือกศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เป็นกรณีศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ทุกคน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 41 คน

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เลือกเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ประธานกลุ่ม รองประธาน และสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 5 คน ประกอบไปด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เภรัญญิก และกรรมการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้าง และเนื้อหาของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องด้านภาษา แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วน จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นคณาจารย์สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลงานทางวิชาการ เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกสารอื่น ๆ ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องและเหมาะสม

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา รวมถึงการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และ การสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา รวมถึงจัดให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research/ PAR) เพื่อค้นหาความต้องการ ปัญหา และอุปสรรค การประเมินสภาพการณ์ การระดมสมอง (Brainstorming) และการให้ความรู้ความเข้าใจ (Training)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับแล้วนำมาทำการลงรหัสข้อมูล (coding) แล้วจึงนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับการศึกษาความคิดเห็น ส่วนข้อเสนอแนะจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหาจากการตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เทียบเคียงกับแนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการ

ศึกษาวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยง หาข้อสรุป โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อช่วยให้ผลการวิเคราะห์อยู่ในกรอบและแนวทางที่ถูกต้อง แล้วจึงนำไปเขียนรายงานต่อไป

ผลการศึกษา

1. สภาพการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

ความเป็นมาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง เริ่มจากความต้องการที่จะแบ่งเบาภาระภายในครอบครัว ประธานกลุ่มจึงเริ่มฝึกหัดจากมารดาตั้งแต่อายุ 9 ขวบ และสะสมประสบการณ์ลองผิดลองถูกเรื่อยมากระทั่งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2550 ได้มีความคิดในการส่งเสริมอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมขึ้นในชุมชนและมีความต้องการที่จะก่อตั้งกลุ่ม โดยเริ่มจากการตัดกิ่งหม่อนที่มีอยู่ในบริเวณบ้านมาปักชำ แล้วนำไปแจกจ่ายในชุมชน และแจกจ่ายไขไหมเพื่อให้มีการทอสองเลี้ยงไหมกันในชุมชน และได้ก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ขึ้น ณ บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน 15 คน ต่อมาได้เริ่มขยายเครือข่ายไปยัง หมู่ 6 หมู่ 8 หมู่ 10 แต่ละหมู่บ้านมีสมาชิก 20 คน และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2552 หลังจากนั้นก็ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานราชการ เช่น ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ อุดรธานี และได้เข้ารับการฝึกอบรมทางด้านวิชาการจากศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ นครราชสีมา โดยได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการทางด้านการผลิต เช่น การจัดการโรงเลี้ยงไหมที่เน้นเรื่องความสะอาด

เพื่อการดูแลรักษาความสะอาดได้ง่าย โดยการนำหลักวิชาการมาประยุกต์ เช่น การใช้พลาสติกแทนจอบแบบเดิม การใช้ตาข่ายถักมูล การใช้พวงสาวไหม เต็มชัย 1 แทนพวงสาวแบบพื้นบ้าน และปัจจุบันทางกลุ่มมีความสนใจและเริ่มเลี้ยงไหมออร์แกนิก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน จากการจำหน่ายเส้นไหม ดักแด้ไหม ผ้าพันคอ (ผ้าพื้น) ผ้าผืน (ผ้ามัดหมี่) ผ้าคลุมไหล่ (ผ้าขิดและผ้ามัดหมี่) และผลิตภัณฑ์แปรรูปด้านหม่อนไหม อาทิ สบู่เหลว แชมพู และน้ำพริก ดักแด้ ซึ่งรายได้โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 270,000 บาท/ปี สมาชิกของกลุ่ม มีรายได้ 40,000 บาท/ต่อปี ซึ่งลายผ้าที่ทำรายได้ดีที่สุด คือ ผ้าถุงลายโบราณ ราคาผืนละ 14,000 บาท

นอกจากนี้ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ยังได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย อาทิ การได้รับคัดเลือกเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน ระดับจังหวัดอุดรธานี สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566 จากผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี รางวัลการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นปราชญ์หม่อนไหม สาขากการเลี้ยงไหมหัตถกรรม (การเลี้ยงไหมครบวงจร) ประจำปี พ.ศ. 2565 จากกรมหม่อนไหม และปี พ.ศ. 2565 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน นกยูงสีทอง (Royal Thai silk) นกยูงสีน้ำเงิน (Thai silk) และนกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) ปี พ.ศ. 2564 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 เส้นไหมน้อยสาวมือ (พันธุ์ไทยพื้นบ้าน) ระดับบุคคลทั่วไป และรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 เส้นไหม ลีบสาวมือ (พันธุ์ไทยพื้นบ้าน) ระดับบุคคลทั่วไป และปี พ.ศ. 2563 ได้รับการยกย่องเป็นปราชญ์ด้านหม่อนไหม สาขาอาชีพการเลี้ยงไหมหัตถกรรม (การเลี้ยงไหมครบวงจร) เป็นต้น พ.ศ. 2557 ได้รับประกาศเกียรติคุณดีเด่นคนดีศรีโนนสะอาด ได้รับใบรับรองผ่านการอบรมการสร้างและพัฒนาอาชีพอาสาปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ได้รับรางวัลที่ 1 หมู่บ้าน

ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมระดับเขต ได้รับรางวัลที่ 2 หมู่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมระดับประเทศ ด้านภูมิปัญญา และ ปี พ.ศ. 2558 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 กิจกรรมคัดเลือกการเกษตรดีเด่นแห่งชาติ สาขาปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เป็นต้น

ภาพที่ 2 ที่ตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง
บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 1

ภาพที่ 3 การจัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนและรางวัลเชิดชูเกียรติ

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์แปรรูปด้านหม่อนไหมของกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุง

2. ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศหญิง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีอายุ 46-60 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 รองลงมา คือ อายุ 36-45 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 และอายุ 26-35 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ โดยที่ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 รองลงมา คือ รายได้ 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 และรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 ตามลำดับ

สำหรับการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านการผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (S.D.= 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ กลุ่มของท่านมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่นอกเหนือจากผ้าถุง เช่น น้ำพริกจากผักแค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 (S.D.= 0.59) รองลงมาคือ กลุ่มของท่านมีการกำหนดมาตรฐานของสินค้า และตรวจสอบกับการผลิตจริงอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 (S.D.= 0.59) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มของท่านมีวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ่านกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 (S.D.= 0.62) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า มีการกำหนดและตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าในการผลิตโดยผ่านประธานกลุ่มเพื่อการันตีคุณภาพของสินค้า และยังมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์หม่อนไหมเข้ามาตรวจสอบเรื่อง สีผ้า ลายผ้า เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ

ขณะที่ ด้านการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D.= 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ ผลผลิตกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองงูมีข้อมูลในการชักจูงให้ผู้บริโภค อุบัติการณ์สนใจต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ เช่น การโฆษณา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 (S.D.= 0.54) และ มีการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น การออกบูธนิทรรศการ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 (S.D.= 0.67) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองงูมีการโฆษณาผลิตภัณฑ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น Facebook ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 (S.D.= 0.69) และน้อยที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์เส้นไหมบ้านหนองงูมีช่องทางการจำหน่ายไปสู่ผู้บริโภคและบริโภค เช่น ตัวแทนจำหน่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 (S.D.= 1.05) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า กลุ่มมีช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการขายออนไลน์ผ่านเพจ Facebook วิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองงู ขายในช่องทางญาติพี่น้อง การเล่าปากต่อปาก รวมถึงการออกบูธนิทรรศการที่เซ็นทรัลพลาชาอุดรธานี

ส่วน ด้านการบริหารจัดการและสมาชิก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (S.D.= 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ กลุ่มของท่านมีการวางแผนการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกภายในกลุ่มอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (S.D.= 0.59) รองลงมา คือ กลุ่มของท่านมีการกำหนดแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้แก่สมาชิกของกลุ่มเส้นไหมบ้านหนองงู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 (S.D.= 0.61) และ

น้อยที่สุด คือ กลุ่มของท่านมีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D.= 0.60) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มว่าแต่ละคนต้องทำหน้าที่อะไรบ้าง และต้องรับผิดชอบงานส่วนนั้นของตัวเอง เช่น คนที่ 1 ทำการย้อมสีของผ้า และคนที่ 2 ทำการทอผ้า เป็นต้น และแต่ละในหน้าที่จะไม่ตายตัวหากใครคนหนึ่งเสร็จจากงานของตัวเองแล้ว ก็สามารถไปช่วยงานอีกคนหนึ่งได้ และยังมีการจัดอบรมประจำเดือน ทั้งโครงการที่ทางกลุ่มจัดขึ้นและที่กรมหม่อนไหมจัดขึ้น เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในกลุ่ม

ด้านการเงิน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 (S.D.= 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ กลุ่มของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ควบคุมการเงินการจัดการทำบัญชีของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (S.D.= 0.61) รองลงมาคือ กลุ่มผลิตเส้นไหมมีการบันทึกรายรับรายจ่ายเป็นระบบอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D.= 0.85) และน้อยที่สุดคือ กลุ่มของท่านมีการจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.32 (S.D.= 0.61) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า ประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลบัญชี จัดทำสมุดรายรับ-รายจ่าย เป็นสมุดกึ่งกลางของกลุ่มวิสาหกิจ นอกจากนี้ กลุ่มวิสาหกิจผลิตเส้นไหมมีการออกเงินกันเอง จ่ายปีละ 365 บาท ซึ่งคิดเป็นวันละ 1 บาท โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน และยังได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้งศรี มาใช้จ่ายตามสมควร ใช้ในการบำรุงสถานที่ในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ รวมถึงอุปกรณ์ในการผลิต

นอกจากนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 (S.D.= 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ กลุ่มของท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 (S.D.= 0.58) รองลงมา คือ ท่านได้เข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้นในกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 (S.D.= 0.55) และน้อยที่สุดคือ สมาชิกในกลุ่มของท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (S.D.= 0.59) และ ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานกับสมาชิกในกลุ่มและผู้นำกลุ่มได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (S.D.= 0.50) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า สมาชิกในกลุ่มสามารถมาแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับประธานกลุ่ม หรือรองประธานกลุ่ม ได้รับทราบข้อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ หลังจากนั้นก็ได้มีการช่วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและยังมีการให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน โดยจะอาศัยหลักการประชาธิปไตย ยกมือเมื่อเห็นด้วย และไม่ยกมือเมื่อไม่เห็นด้วย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ไม่ขัดแย้งกันภายในกลุ่ม และภายหลังประธานกลุ่มนำมาพิจารณาเลือกสายผ้าแล้วหลังจากนั้นจึงนำไปแจ้งสมาชิกในกลุ่ม

ขณะที่ ด้านผู้นำ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 (S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ ผู้นำเป็นคนที่กล้าคิดและตัดสินใจร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 (S.D.= 0.53) และ ผู้นำเป็นคนที่รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 (S.D.= 0.43) รองลงมาคือ ผู้นำมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการกลุ่มเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (S.D.= 0.52) และ ผู้นำมีการดูแลเอาใจใส่สมาชิกในกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.56 (S.D.= 0.63) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า ประธานกลุ่มให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม โดยการรับฟังความคิดเห็น มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับสมาชิกกลุ่ม มีการดูแลเอาใจใส่สมาชิกกลุ่ม รวมถึงติดตามผลการดำเนินการของกลุ่ม ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

ด้านแรงงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (S.D.= 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ สมาชิกได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการผลิตเส้นไหม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (S.D.= 0.55) รองลงมาคือ สมาชิกในกลุ่มมีทักษะและความเชี่ยวชาญในการทอผ้าไหม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 (S.D.= 0.66) และน้อยที่สุดคือ สมาชิกภายในกลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้งมีแรงจูงใจในการทำงาน เช่น มีค่าตอบแทนในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 (S.D.=1.15) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า ประธานกลุ่มได้มีการนำความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เป็นตัวแทนไปอบรมมา และนำมาเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อพัฒนาสายผ้าให้มีความน่าสนใจและโดดเด่นมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองมากขึ้น

ด้านภูมิสัมพันธ์กับภายนอก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D.= 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ มีกลุ่มผู้ศึกษาดูงานหรือนักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้การผลิตเส้นไหม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 (S.D.= 0.59) รองลงมาคือ กลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้งได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน เช่น บริจาคเงินสนับสนุนจากผู้นำชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D.= 0.80) และน้อยที่สุด คือ

กลุ่มผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้งได้รับการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนจากภาครัฐเป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 (S.D.=1.04) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า สมาชิกทั้งหมดภายในกลุ่มมีส่วนในการสร้างความร่วมมือกับการพัฒนาอาชีพ กับภาคส่วนอื่น ๆ มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหมอยู่เสมอ เช่น การไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ อีกทั้งยังจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งกลุ่มยังผู้ที่มาศึกษาดูงานส่วนมากจะเป็นกลุ่มของนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา กลุ่มครอบครัว รวมถึงหน่วยงานราชการต่าง ๆ และ ด้านข้อมูลข่าวสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 (S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มในข้อ มืองค์กรภายนอกที่นำความรู้หรือข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ มาแลกเปลี่ยน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 (S.D.= 0.59) รองลงมาคือ สมาชิกในกลุ่มผลิตเส้นไหมมีการติดตาม ข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ อยู่สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D.= 0.55) และ มี การพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำและระหว่างกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 (S.D.= 0.81) และน้อยที่สุดคือ มีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 (S.D.=0.72) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในประเด็นนี้ พบว่า กลุ่ม มีการติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ จากประธานกลุ่มหรือรองประธานกลุ่ม รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่มที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ใหม่ ๆ มา เช่น กรมหม่อนไหม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ที่ได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับบัญชี ระบบรายรับและรายจ่าย เป็นต้น

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี	$\bar{x}$	S.D.
ด้านการผลิต	4.43	0.63
ด้านการตลาด	3.99	0.73
ด้านการบริหารจัดการและสมาชิก	4.33	0.75
ด้านการเงิน	3.32	0.72
ด้านการมีส่วนร่วม	4.49	0.55
ด้านผู้นำ	4.66	0.52
ด้านแรงงาน	4.14	0.74
ด้านปฏิสัมพันธ์ภายนอก	4.02	0.79
ด้านข้อมูลข่าวสาร	4.28	0.66
ภาพรวม	4.18	0.67

3. กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

จากการศึกษาสถานการณ์การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ รวมทั้งความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ทางคณะผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ โดยได้สอบถามถึงความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีความต้องการที่จะยกระดับด้านการเงิน และด้านการ

ตลาด ซึ่งทางกลุ่มมีความเห็นว่าอยากให้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการขายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ เช่น การใช้ Facebook Live, Instagram Live โดยทางคณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ วันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2566 ณ ศาลากลางบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยมีการบรรยายและอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ Facebook, Instagram ในการขายสินค้า โดยมี อาจารย์ครุณี มณีทัศน์ อาจารย์สังกัดสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นวิทยากร ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 20 คน และมีการประเมินความพึงพอใจหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 (S.D.= 0.61)

ภาพที่ 5 กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

อภิปรายผล

การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี มีประเด็นที่น่าสนใจจะนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้แก่ (1) ด้านการผลิต ซึ่งพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ได้กำหนดมาตรฐานสินค้าของผ้าไหมที่ได้คุณภาพ จะเห็นได้จากการได้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน นกยูงสีทอง (Royal Thai silk) นกยูงสีน้ำเงิน (Thai silk) และนกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายในขั้นตอนการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาตัวหนอนไหม การสาวไหม และการนำเส้นไหมใส่เครื่องโยกโครมมัดหมี่ การทอผ้าด้วยเครื่องทอหรือกี่ นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากตัวไหม เช่น น้ำพริกจากดักแด้ แยมพูจากรังไหม ที่มีต้นทุนที่เหมาะสมกับการผลิตโดยชาวบ้านเองและได้กำไรสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิ นระดา โคตรศรีวงศ์ และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สมาชิกกลุ่มมีทักษะและความชำนาญในการผลิตมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิตเพื่อควบคุม ตรวจสอบ และรับประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตจากเส้นไหมที่มีคุณภาพ ย้อมสีที่ได้มาตรฐานโดยมีวิธีการย้อมที่ใช้เทคนิคการย้อมทับผลิตภัณฑ์ที่มีความเพียงพอต่อการส่งออก ซึ่งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าและการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้นโดยมีปัจจัยหลักที่สำคัญที่ส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็นด้านความเข้มแข็งของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม การ

บริหารจัดการกลุ่มที่ดี การมีส่วนร่วมและการส่งเสริมการเรียนรู้ เงินทุนผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีคุณภาพ เครือข่ายการแลกเปลี่ยนสินค้าและผากขายรวมทั้ง การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (2) ด้านผู้นำ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ริเริ่มจากนางนิกร แก้ววิสัย ประธานกลุ่ม ที่มีความสนใจและตั้งใจที่จะส่งเสริมอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้งขึ้น และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม โดยการรับฟังความคิดเห็น มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับสมาชิกกลุ่ม มีการดูแลเอาใจใส่สมาชิกกลุ่ม รวมถึงติดตามผลการดำเนินการของกลุ่ม ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ปิ่นฤทัย นิวัตตระกูล และปรารณา หลีกภัย (2565) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความสามารถทางการตลาดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า พฤติกรรมของประธานวิสาหกิจชุมชนมีความเป็นผู้นำสูง โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล การประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ทำให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้ความไว้วางใจ ซึ่งส่งผลต่อการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ผ่านการสร้างแรงบันดาลใจทั้งภายในและภายนอก การกระตุ้นศักยภาพของบุคคลให้สูงขึ้นด้วยความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับการศึกษาของ ลักขณา อินทร์ปิง และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาถึง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดขอนแก่น ได้เสนอว่า สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป้าหมายของการดำเนิน มีส่วนร่วมในการจัดสรรคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจ มีส่วนร่วมกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดจน ร่วมระดมทุนถือหุ้นแบ่งปันความรู้ ความชำนาญ

สรุปผล

การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาวะการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ได้ริเริ่มจากงานนิกร แก้ววิสัย ประธานกลุ่ม ที่มีความสนใจและตั้งใจที่จะส่งเสริมอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ขึ้น ณ บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน 15 คน ต่อมาได้เริ่มขยายเครือข่ายไปยัง หมู่ 6 หมู่ 8 หมู่ 10 แต่ละหมู่บ้านมีสมาชิก 20 คน และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2552 โดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้เข้ามาช่วยเหลืออบรมให้ความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนเฉลี่ยแล้วประมาณ 270,000 บาท/ปี

ขณะที่การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ กรณี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกง ตำบลหนองกงศรี อำเภอนโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า ทั้ง 9 ด้าน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 (S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านผู้นำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.66 (S.D.=0.52) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 (S.D.= 0.55) และน้อยที่สุดคือ ด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 (S.D.= 0.72) ตามลำดับ

การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้าน

หนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เพื่อยกระดับสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ พบว่ากลุ่มมีความต้องการพัฒนาด้านการเงินและการตลาด โดยเฉพาะการส่งเสริมการขายออนไลน์ เช่น การใช้ Facebook Live และ Instagram Live ทางทีมวิจัยจึงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2566 โดยมี อาจารย์ดร.ณัฏฐ์ ภัทน์ เป็นวิทยากร มีผู้เข้าร่วม 20 คน กิจกรรมประกอบด้วยการบรรยายและฝึกปฏิบัติด้านการใช้โซเชียลมีเดียในการขายสินค้า ผลการประเมินพบว่าผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ควรมีการส่งเสริมให้คนในพื้นที่รวมถึงเด็กเยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ให้หันมาสนใจผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอาชีพและยังเป็นการอนุรักษ์สืบทอดไปยังคนรุ่นหลังต่อไป

2. หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ควรเข้ามาเสริมองค์ความรู้ทางด้านการเงิน เงินทุน และการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและคนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1. (2561). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, จาก <http://old.industry.go.th/loei/index.php/5-2561-2565/22324-5-2561-2565-2564/file>.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2561-2565. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, จาก [http://www.2014.udonthani.go.th/download/datacenter/DevelopmentPlan61-65\(Recover65\).pdf](http://www.2014.udonthani.go.th/download/datacenter/DevelopmentPlan61-65(Recover65).pdf)
- จิราพร มหาอินทร์และคณะ. (2554). การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายจังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ใจมานัส พลอยดี. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน เปรียบเทียบภาพรวม และภาพย่อย อำเภอกำแพงแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- นิกร แก้ววิสัย. (2566). ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเส้นไหมบ้านหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนโนน สะอาด จังหวัดอุดรธานี. (6 มิถุนายน 2566.) สัมภาษณ์.
- ปิ่นฤทัย นีวัตตระกูล และ ปรรณนา หลีกภัย. (2565). ภาพของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงและความสามารถทางการตลาดที่ส่งผลประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชน จดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41(3), 92-105.

- พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2558). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- มินระดา โคตรศรีวงศ์ และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2559). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหม บ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(3), 1,632-1,645.
- ลักขณา อินทร์บึง และคณะ. (2563). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(2), 1-12.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ 3*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน. (2563). *โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ One Tambon One Product (OTOP)*. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, จาก <https://cep.cdd.go.th/>
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). *แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: ปัญญาไท.